

Jerusalem, 15 juni 2010

Kom och se!

Kära vänner! När jag berättade att jag skulle vara tre månader på Västbanken var det många som frågade: Är det inte farligt där? Nu kan jag berätta mer. Kom gärna hit på besök, som pilgrim eller som turist! Jag har aldrig gjort en mer berikande resa i mitt liv, och jag har aldrig fruktat för min säkerhet ens en sekund.

Jag har alltid velat göra en pilgrimsresa till Det heliga landet, men sköt alltid upp det eftersom jag inte ville åka till ett konfliktområde. När jag nu ser tillbaka på hur jag tänkte då och jämför med hur jag tänker nu är det som natt och dag. Varför var jag rädd för att åka hit?

När jag kom till Betlehem förstod jag mycket snabbt betydelsen av turistnäringen för stadens invånare. Jag har aldrig sett så många souvenirbutiker samlade på ett och samma ställe. Samtidigt tyckte jag inte att jag kunde se så många turister på gatorna. Staden har ganska få hotell och inte heller många restauranger. Jag fick också syn på något som kallades "alternativ turism". Ett par av stadens researrangörer påstod sig erbjuda något helt annat än övriga. Vad och varför?

Jag bestämde mig därför att besöka några av dem. Mycket intressanta samtal om ockupationen följde, om israeliska researrangörer, om säkerhet för turister, och slutligen ett besök på svenska generalkonsulatet i Jerusalem.

Den rörelse som håller på med alternativ turism är inte stor, men den är livskraftig och erbjuder verkligen ett intressant alternativ för den som vill göra en pilgrimsresa eller bara komma som turist. Alternativ turism är palestinskt driven turism som går ut på att erbjuda helt vanlig turism, men i kombination med att

Alternative Tourism Group i Beit Sahour började redan 1995 med "alternativa" pilgrimsresor.

besökarna också ska få lära sig något om Palestina och om konflikten.

Bakgrunden till varför denna rörelse startade är att turistindustrin domineras av israeliska researrangörer. Pilgrimsresor för kristna världen över går därför huvudsakligen till Israel, med Jerusalem och Nazareth som huvudattraktioner. Självklart ingår också ett besök i Jesu födelsestad, men eftersom Betlehem ligger på Västbanken blir det inte mer än någon timmes besök. Staden ligger ju bara en 20 minuters bussresa från Jerusalem, och israeler åker mycket ogärna till Västbanken. Israeliska guider måste ha särskilda tillstånd för att vistas i Betlehem, eftersom det egentligen är förbjudet för israeliska medborgare att vistas där.

De palestinska researrangörer som finns i staden har ofta kommit att agera på samma sätt. Först skeppas turisterna till Födelsekyrkan, därefter till en särskilt utvald souvenirbutik, sedan tillbaka till Jerusalem. Många

Osama Qaabar jobbar för Dar Annadwa i Betlehem, som drivs av Christmas Lutheran Church.

turister lämnar därför inte mer än tomma vattenflaskor efter sig, som Fayrouz Khoury från Betlehems handelskammare uttrycker det.

Det är för att bryta mot detta mönster som rörelsen för alternativ turism kom till. En av de första arrangörerna var Alternative Tourism Group i Beit Sahour, Betlehems lilla grannstad. Redan 1995 började man anordna pilgrimsresor. Nu finns efterföljare i Travel & Encounter och Dar Annadwa i Betlehem. Många av besökarna är pilgrimer och kopplingen till kyrkorna är stark.

Målet är mycket enkelt formulerat. Förutom att besökarna ska få se alla de historiska platserna ska de också få träffa befolkningen, palestinierna, och lära känna dem. Därmed får också besökarna lära sig hur det är att leva med ockupationen. Arrangörerna är mycket angelägna om att besökarna ska få träffa vanliga människor. Den som vill kan därför få bo hemma hos palestinska familjer.

Arrangörerna anordnar också kampanjer. Travel & Encounter brukar anordna "Home Rebuilding" på somrarna, vilket innebär att utländska besökare erbjuds möjlighet att vara med och bygga upp hus som demolerats av israeliska armén. Alternative Tourism Group tillsammans med YMCA erbjuder möjlighet att vara med och hjälpa till med olivskörden. Det händer tyvärr att aggressiva israeliska bosättare trappar upp sina trakasserier i samband med skörden. Närvaro av internationella besökare försvårar trakasserier.

Men hur ska man se på denna typ av turism? Den är ju uppenbart politisk. Är det vad man vill ha som pilgrim?

Det är självklart en smaksak. Arrangörerna av den alternativa turismen har en politisk agenda. De vill visa att Palestina och palestinerna är något mer än bara terrorister eller oskyldiga offer för israeliskt övervåld. Det heliga landet är också deras, och det finns ingen anledning till varför bara israeler ska kunna visa upp de heliga platserna.

Den alternativa turismen begränsar sig inte bara till Västbanken utan omfattar hela det gamla Palestina, även Israel. Som bekant är en stor del av den israeliska befolkningen arab-

er, dvs. palestinier.

Men hur var det då med säkerheten?

– Jag har inte hört något skjutande på över två månader. I Philly (Philadelphia) hörde jag det varje dag, säger Osama Qaabar, som arbetar för Dar Annadwa. Som många andra palestinier har Osama bott flera år i USA. När jag ställer samma fråga till Jawwad Musleh på Alternative Tourism Group får jag samma svar. Under de 15 år som han har arbetat med turism har ingen besökare råkat illa ut.

Samtliga som jag har talat med berättar att turisterna blir överraskade när de ser hur lugnt och fredligt Betlehem är. Turisterna är ofta okunniga om situationen. En del är till och med överraskade av att det finns en sån sak som kristna palestinier, berättar Osama.

Personligen måste jag erkänna att jag själv tillhör dem som trodde att det var farligare än vad det faktiskt är. Även jag blev överraskad över det lugn som breder ut sig över Betlehem vid skymningen. Jag har inte sett en full människa på tre månader. Inga uteliggare. Inga ficktjuvar.

Varför skulle det då vara farligt på Västbanken? undrade jag. Jag gick därför in på Utrikesdepartementets hemsida för att se vilka reseråd departementet utfärdar. Där fick jag se att UD generellt sett avråder folk från att resa till Västbanken. Resor till Betlehem, Ramallah och Jeriko är undantagna, men även där avråds från "icke nödvändiga resor". När UD avråder från att resa till en viss plats upphör som regel den vanliga reseförsäkringen att gälla.

Här verkar det föreligga ett missförstånd, tänkte jag. Hur kan företrädarna för turistnäringen och UD ha så vitt skilda uppfattningar om säkerheten? Jag föreslog därför att "vi" från Betlehem, dvs. mina intervjupersoner och jag, skulle göra ett besök på svenska generalkonsulatet i Jerusalem.

Sverige skänker årligen stora summor pengar i bistånd till Palestina. Målet med biståndet är att bygga upp ett fungerande palestinskt samhälle. Turistnäringen är en viktig del i detta samhälle. Hur kan UD då samtidigt avråda svenska turister att åka till Västbanken?

Efter att både skrivit och ringt fick jag plötsligt en tid hos generalkonsuln själv, Nils Eliasson. Problemet vara bara att han på tisdagen föreslog att vi skulle ses redan på fredagen, samtidigt som jag själv låg i magsjuka. Mina intervjupersoner delade också det bittra ödet att ingen av dem hade tillstånd att resa in till Jerusalem.

Men tillfället var för bra för att inte utnyttjas. Visserligen är det inte konsulatet som beslutar om reseråd, det görs i Stockholm, men underlaget för bedömningen kommer rimligtvis just från kontoret i Jerusalem. Nu erbjöds en chans för turistnäringen i Betlehem att direkt påverka svenska UD vilka reseråd som ska utfärdas.

Lösningen fick bli att vännerna i Betlehem fick skicka representanter som kunde röra sig fritt. Jag fick därför med mig en delegation av helt andra personer än vad jag hade tänkt mig, men som ändå kunde företräda näringen. Två av dem var inte ens palestinier. En nödlösning, men tyvärr kännetecknande för hur livet på Västbanken ser ut. De flesta palestinier är förbjudna att åka in till Jerusalem.

Mötet blev mycket lyckat, för båda parter. Vi hade haft ett par förberedande möten på den

palestinska sidan. Jag hade ordnat med en översättning av de svenska reseråden och stämningen hade nästan varit lite upprörd. De svenska reseråden hade sett likadana ut sedan 2003, men mycket hade ju hänt sedan dess. Hur tänkte man egentligen?

När vi fick träffa generalkonsuln och hans medarbetare visade det sig dock att ingen från turistministeriet i den palestinska myndigheten någonsin hade besökt konsulatet för att tala om dessa frågor. Tydligt var detta besök det första i sitt slag.

Samtalet blev därför mycket fruktbart. Även palestinerna fick sig en tankeställare. Hitills har även de avrått folk från att resa på Västbanken under nattetid. Men ingen kunde egentligen komma på varför.

När jag nu skriver mitt sista resebrev vill jag således uppmana alla som funderat på att åka till Israel och Palestina att verkligen göra det. Varför inte komma som pilgrim och låta kristna bröder och systrar arrangera en "alternativ" resa?

Det finns det som är farligt här. Jag ska inte låtsas som något annat, men precis som på andra ställen i världen går det att undvika farligheterna. Man måste inte delta i demonstrationer där man vet att det kommer att bli stenkastning. Man måste inte mucka gräl med de israeliska bosättarna i Hebron.

Landet är fantastiskt rikt på historia, ett förflutet som har påverkat oss uppe i norr mer än vi själva begriper. Den pågående konflikten är självklart tragisk att behöva bevittna, men just på grund av att det inte är farligt att vistas här kan var och en själv se hur den är med egna ögon. Kom och se!

Stefan

**Läs gärna mer på min blogg:
www.stefanolsson.nu**

E-post: stefan.olsson@inbox.com

**Adresser till de "alternativa"
researrangörerna:**

- Alternative Tourism Group: www.atg.ps
- Travel & Encounter: www.holylandtrust.org
- Dar Annadwa: www.annadwa.org/pilgrimage

Jag befinner mig i Israel och Palestina som ekumenisk följeslagare på uppdrag av Sveriges Kristna Råd och Kyrkornas Världsråd, genom det Ekumeniska följeslagarprogrammet i Palestina och Israel (EAPPI). De synpunkter/reflektioner som uttrycks ovan är personliga och delas inte nödvändigtvis av mina uppdragsgivare. Om du vill publicera hela eller delar av denna artikel eller sprida den vidare, var vänlig kontakta mig och/eller någon av de ansvariga på Sveriges Kristna Råd; Joanna Lilja (joanna.lilja@skr.org) eller Johanna Wassholm (johanna.wassholm@skr.org).